

4.3.2 พันธุ์กระบือ กระบือที่เลี้ยงกันในปัจจุบันมีอยู่หลายพันธุ์ สามารถแบ่งตามพฤติกรรมและการให้ประโยชน์ได้ดังนี้

ก. กระบือแม่น้ำ (River buffalo) เป็นพวกชอบแช่น้ำใต้อ่างและน้ำไหล เลี้ยงไว้เพื่อรีดนม ใช้งาน และบริโภคเนื้อ มีถิ่นกำเนิดแถบประเทศอินเดียและปากีสถาน เช่น กระบือพันธุ์ Murrah, Surti, Nili ravi, Jaffarabadi, Mehsana, Kundi ฯลฯ

ข. กระบือปลัก (Swamp buffalo) เป็นพวกชอบนอนคลุกกับปลักโคลน เลี้ยงไว้เพื่อใช้งานและบริโภคเนื้อ กระบือที่ใช้งานในไร่นาของเกษตรกรไทยจัดเป็นกระบือปลัก เช่น กระบือลำพูน กระบือหลังสวน กระบือแม่สอด กระบืออุทัยธานี

กระบือปลักและกระบือแม่น้ำแตกต่างกัน เช่น จำนวนโครโมโซมของกระบือปลักมี 24 คู่ (2n) หรือ 48 แท่ง (n) กระบือแม่น้ำมี 25 คู่ (2n) หรือ 50 แท่ง (n) ส่วนลักษณะทางฟีโนไทป์ก็มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเช่นกัน การนำกระบือแม่น้ำมาผสมพันธุ์กับกระบือปลักทำให้ได้กระบือลูกผสมที่มีโครโมโซม เท่ากับ 49 แท่ง (n = 49) ลักษณะภายนอกอยู่กึ่งกลางๆ ระหว่างกระบือทั้งสองชนิด (ภาพที่ 3.11) แต่มักจะมีปัญหาเรื่องการผสมติดยาก

ภาพที่ 3.11 กระบือลูกผสมระหว่างกระบือพื้นเมืองไทยกับกระบือมูราห์

ที่มา: ศูนย์สนเทศทางกระบือนานาชาติ (2553)

ตัวอย่างพันธุ์กระบือมาตรฐานบางพันธุ์ที่ควรรู้จัก

1) กระบือพันธุ์มูราห์ (Murrah) จัดเป็นกระบือแม่น้ำ ถิ่นกำเนิด อินเดียตอนเหนือ ลำตัวมีสีดำ ตัวใหญ่ หน้าผากนูน เขาม้วนงอ เต้านมเจริญดี น้ำหนักตัว เพศผู้ 550 กก. เพศเมีย 450 กก. ให้นมเฉลี่ย ในประเทศอินเดีย 4,000 กก. ในประเทศไทย 2,000 กก. ต่อระยะการให้นม ลูก

กระบือแรกเกิดหนักประมาณ 30-35 กก. จัดเป็นกระบือนมที่ให้นมสูงสุดของอินเดีย เป็นสายพันธุ์ที่นิยมเลี้ยงกันมากที่สุดทั้งในยุโรปและเอเชีย (ภาพที่ 3.12)

ภาพที่ 3.12 กระบือแม่น้ำพันธุ์มูร่าห์ (Murrah)

ที่มา: ศูนย์สนเทศทางกระบือนานาชาติ (2553)

2) กระบือพันธุ์พื้นเมือง (Native buffalo) จัดเป็นกระบือปลัก ถิ่นกำเนิดประเทศไทย ลำตัวมีสีเทาถึงดำ รูปร่างเล็ก หูเล็ก กีบเท้าใหญ่ ขาแข็งแรง ส่วนกระบือเผือกมีสีขาว มีประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของกระบือทั่วประเทศ น้ำหนักตัว เพศผู้ 450-650 กก. เพศเมีย 350-450 กก. กระบือปลักในแถบเอเชียที่พบในจีน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม พม่า กัมพูชา ลาว ฯลฯ มีรูปร่างลักษณะคล้ายคลึงกับกระบือไทย (ภาพที่ 3.13)

ภาพที่ 3.13 กระบือปลักพันธุ์พื้นเมือง (Native buffalo)

ที่มา: ศูนย์สนเทศทางกระบือนานาชาติ (2553)